

УДК 81.111:81'373.6:17.034.3

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-8.5>

ЕТИМОЛОГІЧНА ВМОТИВОВАНІСТЬ ВЕРБАЛІЗАТОРІВ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ЕТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ DUTY / ОBOB'ЯЗОК

Веремчук Ельдар Олександрович

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології
Запорізького національного університету
вул. Жуковського, 66а, Запоріжжя, Україна

У статті проаналізовано особливості об'єктивації англійськомовної категорії DUTY / ОBOB'ЯЗОК крізь призму когнітивістики. Висвітлено роль внутрішньої форми слова під час дослідження процесів категоризації та класифікації дійсності та закріплення їх результатів у семантиці мовних засобів. Обґрунтована наукова цінність проведення етимологічного аналізу. Вона полягає у тому, що внутрішня форма лексичних одиниць є своєрідною енергією мови, яка впливає на її носіїв на підсвідомому рівні та уособлює історичну та культурну пам'ять народу. Внутрішня форма визначається як елемент пам'яті мови, який проявляється через збереження ознак об'єкту. Проведено паралелі з теорією лінгвістичної відносності та з деякими іншими релевантними лінгвістичними концепціями. Окрема дослідницька увагу зосереджено на проведенні етимологічно-когнітивного аналізу основних вербалізаторів аналізованої категорії, до яких на основі аналізу лексикографічних джерел відносимо duty, office, requirement, incumbency, pledge, oath, covenant, contract. Етимологічний аналіз дозволив встановити первинні класифікаційні ознаки (класифікатори), які формують внутрішню форму аналізованої категорії. Аналіз семантики вербалізаторів у сучасній англійській мові дозволив прослідкувати їх еволюцію крізь призму синхронії та діакронії. Взаємозв'язок сучасних та етимологічних лексико-семантичних варіантів у семантиці вербалізаторів пояснено метафоричними особливостями людського мислення, коли наслідок асоціюється з причиною або потреба асоціюється з її вирішенням. Встановлено, що англійськомовна категорія DUTY / ОBOB'ЯЗОК осмислюється у свідомості мовців як необхідність зробити що-небудь у наслідок обіцянки, угоди або виходячи з повноважень займаної посади, а також гарантія такої дії. При цьому дія в контексті реалізації аналізованої категорії осмислюється як відновлення «рівноваги» коли те, що людина має зробити концептуалізується як «утримання такої необхідної дії далеко від пацієнса», а отже, категорія обов'язку осмислено як необхідність припинення такого роду «утримання» та вчинення відповідної дії (за домовленістю, обіцянкою, угодою, відповідно до посади тощо).

Ключові слова: внутрішня форма, етимон, категорія, категоризація дійсності, класифікатор.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності.

Етичні категорії є основоположними принципами людського буття та колективного співіснування у соціумі. Відносини між людьми не можливо було б уявити без певних ustalених норм та правил, до яких, власне, й відносяться принципи етики та моралі, що складають основу формування юридичних законів, суспільних правил та регуляторів. Основоположним постулатом когнітивної лінгвістики (Cognitive Commitment [14, 168]) є твердження про те, що принципи мислення отримують своє відображення у лінгвальній системі. Відповідно до цього, ментальні схеми репрезентації етичних категорій у колективній свідомості носіїв англійської мови мають бути відображеними на рівні мовної організації. Іншими словами, аналіз вербалізаторів етичних категорій може стати ключем до розуміння сутності таких онтологічних соціокультурних явищ, як етика та мораль.

У контексті теорії лінгвістичної відносності [15; 17] дослідження такого плану дозволило б дати відповідь на питання «як саме мова, на якій ми говоримо, впливає на об'єктивацію етичних категорій у нашій свідомості, тобто як мовна особистість визначає наше відношення до етики та моралі?». Відповіді на ці питання могли б зробити вагомий внесок у теорію пізнання та пролити світло на корінь світоглядних непорозумінь, що мають морально-етичний характер. Однак, для того, щоб встановити особливості ментальної репрезентації етичних категорій, вбачається за необхідне висвітлити внутрішню форму їх вербалізаторів, оскільки саме внутрішня форма складає первинний образ концептуалізації нової інформації (абстрактних етичних категорій) через вже відоме (конкретних предметів та феноменів), через те, що, на наш погляд, конкретне передую абстрактному. Таким чином, внутрішня форма є закарбованою у суспільній пам'яті та складає основу сучасного розуміння категорій та концептів, включаючи етичні.

Отже, актуальність наукової розвідки, з одного боку, полягає у важливості англійськомовної етичної категорії DUTY / ОБОВ'ЯЗОК, оскільки вона є однією з основоположних регуляторів правових та моральних відносин у суспільстві, а з іншого – відсутністю досліджень у вітчизняному мовознавстві, які б висвітлювали саме внутрішню форму аналізованої лінгвоетичної категорії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема кореляції мовної та концептуальної картини світу розглядається досить тривалий час. Вона була започаткована ще В. фон Гумбольдтом [2], розвинена Л. Вайсгербером [16], З. Д. Поповою [8], Й. А. Стерніним [13], О. А. Радченко [10]. Інтерес до цієї проблематики не згасає і сьогодні, про що свідчать сучасні публікації [11, 69-71; 4, 35-41]. Як зазначає більшість вищезазначених науковців одним із дієвих методів дослідження актуалізації інформації мовними засобами виступає саме етимологічний аналіз її вербалізаторів.

Таким чином, у фокус лінгвістичних досліджень потрапляють питання етимології та внутрішньої форми лексичних одиниць, що вербалізують певні ментальні утворення. Дослідження такого порядку дають змогу простежити зв'язок між окремими фрагментами концептуальної картини світу через діахронічний аналіз семантики лексичних одиниць, що їх вербалізують. Це, в свою чергу, висвітлює неперервність семантико-концептуального континууму. Теоретичні напрацювання з цього питання будуть більш детально розглянуті під час викладення основного матеріалу. Тут, однак, хотілося б зазначити, що до сучасних наукових праць, які розкривають зазначену проблему належать [7, 224-229; 5, 44-47]. Не зважаючи на вагому кількість наукових розвідок, які присвячені дослідженню етимології різних лексем, що належать до різних лексико-семантичних полів, проблема внутрішньої форми основних вербалізаторів етичних категорій, включаючи категорію DUTY, залишається відкритою.

Формулювання мети і завдань статті.

Метою дослідження є висвітлення внутрішньої форми основних вербалізаторів англійськомовної етичної категорії DUTY. Відповідно до цього вбачається за необхідне розв'язання наступних завдань:

- визначення основних вербалізаторів англійськомовної категорії DUTY;
- висвітлення етимологічних змін у їх семантиці в діахронічному аспекті;
- встановлення «первинних» когнітивних класифікаційних ознак англійськомовної категорії DUTY.

Об'єктом дослідження виступає етична категорія DUTY, а предметом є етимологія її основних англійськомовних вербалізаторів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Питання етимологічних досліджень має досить давню наукову історію [1; 6; 12]. Внутрішня форма розуміється з одного боку, як елемент пам'яті мови через збереження ознаки об'єкта, а з іншого – як схема взаємодії з ним [3, 366]. «Внутрішня форма слова є відношенням змісту думки до свідомості; вона показує, як людині уявляється її власна думка» [9, 83]. Ключовим тут слід вважати дихотомію співвідношення «змісту думки і свідомості», де під першим розуміється, очевидно, початковий етап формування поняття, яке має бути закріпленим в слові, а під другим – власне рівень людської свідомості (колективного чи індивідуального знання про світ), яка скеровує лінгвокогнітивні процеси номінації. О. О. Потебня вважав, що саме цим можна пояснити той факт, що «у мові існує багато слів для позначення предмета, так само, як і одне слово може вживатися для позначення абсолютно різних предметів» [9, 84]. Тобто в роботах О. О. Потебні простежуються ідеї асиметричного дуалізму мовного знаку.

Будучи обмеженими обсягом поданої наукової розвідки перейдемо безпосередню до висвітлення внутрішньої форми англійськомовних вербалізаторів категорії DUTY / ОБОВ'ЯЗОК. Загалом номінативним полем категорії DUTY / ОБОВ'ЯЗОК виступають лексема-репрезентант *duty*, а також одиниці *obligation, commitment, need, office, requirement, incumbency, pledge, oath, covenant, compact* [18; 20; 21]. У минулій науковій розвідці були розглянуті перші чотири вербалізатори. У поданій статті дослідницька увага буде сфокусована на наступних вербалізаторах етичної категорії DUTY / ОБОВ'ЯЗОК: ключовій лексемі *duty*, а також лексичних одиницях *office, requirement, incumbency, pledge, oath, covenant, compact*.

Ключовим вербалізатором англійськомовної категорії DUTY є однойменна лексема *duty*. У сучасній англійській мові вона має два основних значення: 1) *something that you have to do because it is morally or legally right* («обов'язкова послуга, яка повинна бути зроблена; сила того, що є морально правильним» – тут і далі переклад наш – Е. О. Веремчук); 2) *obligatory tasks, conduct, service, or functions that arise from one's position* («обов'язкові завдання, поведінка, послуга чи функції, що виникають внаслідок наявності певного суспільного положення») [20]. Існування цих двох лексико-семантичних варіантів (ЛСВ) ґрунтується

на внутрішній формі аналізованої одиниці. Лексема походить від англо-французького слова *duete*, від старофранцузького *deu* – “*due, owed; proper, just*” («належне, обов’язкове, відповідне, обґрунтоване»), від народного латинського *debutus*, від латинського *debitus* – дієприкметник минулого часу *debere* “*to owe, keep something away from someone*” [18] («заборгувати, тримати щось від когось подалі»).

Цей словотвірний ланцюг зводиться до двох ключових морфем: префікса *de*, який має значення “*away*” («далеко») + корінь *habere* – “*to have*” («мати»). Латинський етимон, у свою чергу, має протоіндоєвропейське походження: корінь **ghabh-* “*to give or receive*” («давати або отримувати») [21]. Отже, етимологічний аналіз виявив таку когнітивну ознаку, як «обов’язковість виконання», яка ґрунтується на етимологічно первинному класифікаторі «утримання чогось подалі від реципієнта». Цей етимологічний класифікатор зазнав пересмислення та згрупував в інтенціоналі аналізованої лексеми ЛСВ, які виражають обов’язок суб’єкта «припинити такого роду утримання та віддати реципієнтові належне».

Розглянемо вербалізатор *office* – “*an important position of authority, especially in government; the work and duties connected with this*” [19] («важлива керуюча посада, особливо в уряді; робота та обов’язки, які пов’язані із нею»). Сучасний лексико-семантичний варіант вербалізатора аналізованої категорії “*work and duties connected with an important position in authority*” («робота і обов’язки, які пов’язані із обійманням важливого поста») актуалізує у ній класифікаційну ознаку «виконання відповідального обов’язку». Однак, для того, щоб встановити етимологічну вмотивованість сучасного ЛСВ аналізованого вербалізатора необхідно виявити класифікатор, який лежить в основі його внутрішньої форми.

Так, зокрема, згідно з даними етимологічного словника лексема *office* походить від старофранцузького слова *ofice* “*place or function; divine service*” («місце або функція, служіння Богу») та від латинського *officium* “*a service, kindness, favor; an obligatory service, official duty, function, business; ceremonial observance*” («послуга, доброта, прихильність; обов’язкова служба, службовий обов’язок, функція, діло; церемоніальне дотримання»). Латинський етимон, в свою чергу, є скороченням слова *orificium* “*work-doing*” («виконання роботи»), який має індоєвропейське походження від **or-* – “*to work, produce in abundance*” («працювати, виробляти з надлишком») + *facere* “*to make, to do*” («робити, діяти») [19]. Етимологічний аналіз

засвідчує, що основу внутрішньої форми аналізованого вербалізатора складає класифікатор «**виробничо-направлена дія**». Етимологічний класифікатор цілком корелює із сучасною класифікаційною ознакою, оскільки виконання відповідального обов’язку є різновидом дії, що направлена на виробництво у широкому розумінні. Отже, внутрішня форма вербалізатора *office* вказує на те, що категорія DUTY має класифікаційну ознаку «дія», а отже вона є динамічною за своїм характером.

Лексема *requirement* своїм лексико-семантичним варіантом “*something that must be done because of a law or rule*” («щось, що має бути зроблене із вимог закону чи правил») також є вербалізатором категорії DUTY. Класифікатором на сучасному мовному зрізі виступає ознака «необхідність, яка обумовлена законом». Однак, у діяхронічній перспективі в основу внутрішньої форми аналізованої лексеми покладено інший класифікатор. Так, зокрема, слово *require* походить від давньофранцузького слова *requerre* “*seek, procure; beg, ask, petition; demand*” («шукати, прохати, вимагати»), від латинського **requaerere, requirere* “*seek to know, ask*” («намагатися дізнатися, запитувати»). Латинський префікс *re-* означає “*back to the original place; again, anew, once more*” («назад на початкове місце, знову, ще раз») + *quaerere* “*ask, seek*” («прохати / питати, шукати») [19].

Таким чином, доходимо висновку, що в основі етимона може бути покладено два значення: «*прохати / вимагати зробити щось у відповідь*» – вмотивоване етимологічними семами “*demand*” + “*back to the original place*”; «*неодноразово прохати / вимагати щось зробити*» – вмотивоване етимологічними семами “*demand*” + “*again, once more*”. Узагальнюючим класифікатором у цьому сенсі виступає ознака «**багаторазова вимога зробити щось у відповідь**». Етимологічний класифікатор у повній мірі співвідноситься з сучасною класифікаційною рисою, оскільки вимога закону, з одного боку, є постійною («багаторазовою»), а з іншого – висувається виключно за певних обставин (тобто у відповідь або відповідно до тієї ситуації чи обставин, у яких опинився суб’єкт).

Лексико-семантичний варіант лексеми *incumbency* “*the office, duty, or tenure of an incumbent*” [18] («обов’язки або строк повноважень посадової особи») також об’єктивує англійськомовну категорію DUTY виражаючи в ній когнітивну ознаку «обов’язок на займаній посаді». Вона походить від латинського слова *incumbentem* (*nominative incumbens*) “*holder of a church position*” («посадовець церкви»), від *incumbere* “*recline on*” [19] («покладатися на») і у переносному значенні

“*apply oneself to*” («докладати зусиль»). Ця лексема, в свою чергу, походить від етимону *cumbere* “*lie down*” («лежати»). В буквальному сенсі внутрішня форма аналізованої лексеми містить значення «лежати на чомусь». Таким чином, первинною, з етимологічного погляду, класифікаційною ознакою є «фізичне перебування на чомусь». Значення фізичного перебування зазнало переосмислення та дало початок ЛСВ «перебування на посаді», тобто відбулося абстрагування вихідного значення. Отже, доходимо висновку, що аналізована категорія DUTY серед своїх класифікаційних ознак, що формують її внутрішню форму має класифікатор «**перебування на чомусь**».

Наступним вербалізатором є лексема *oath*. Вона походить від староанглійського слова *ad* “*judicial swearing, solemn appeal*” («судова присяга, урочисте звернення»), від протогерманського **aithaz*, старосаксонського *eth* і від протоіндоєвропейського кореня **oi-to-* “*an oath*” [19] («присяга»). Отже, основу її внутрішньої форми складає когнітивна ознака «обіцянка». Слід відмітити той факт, що ця інтегральна ознака вербалізується цією одиницею і по сьогоднішній день, оскільки її сучасним ЛСВ виступає “*a formal and very serious promise*” («офіційна і дуже серйозна обіцянка») [18]. Таким чином, етимологічний аналіз одиниці *oath* вказує на наявність класифікаційної ознаки «обіцянка» в англійськомовній етичній категорії DUTY.

Наступною проаналізуємо лексему *pledge*. Вона походить від старофранцузького слова *plege* “*hostage, security, bail*” («заручник, безпека, застава»), від середньоголландського *plien* “*to answer for, guarantee*” («відповісти, гарантувати»), від староанглійського *pleon* “*to risk the loss of, expose to danger*” [Etymology dictionary] («ризикувати втратою чогось, надавати небезпеці»). Внутрішня форма цього вербалізатора вказує на існування класифікаційної ознаки «гарантія виконання». У свою чергу, англійський етимон походить від протоіндоєвропейського кореня **dlegh-* “*to engage oneself, be or become fixed*” («залучатися до чогось, бути зв'язаним») [19]. Таким чином, первинне етимологічне значення цієї лексеми містить ознаку «бути пов'язаним». Отже, це засвідчує те, що категорія DUTY має класифікаційну ознаку «зв'язаність» та «гарантія виконання». За лексикографічними даними аналізована лексема у сучасній мові має ЛСВ “*a serious or formal promise or something that you give as a sign that you will keep a promise*” [18] («серйозна чи формальна обіцянка чи щось, що надається як знак виконання обіцянки»). Таке значення вказує на те, що її внутрішня форма не зазнала значних змін та зберіглася донині.

Лексема *covenant* також вербалізує аналізовану категорію своїм ЛСВ “*a formal written agreement between two or more people or groups of people which is recognized in law*” [18] («письмова угода між двома або більше особами, яка має юридичну силу»). Лексема походить від старофранцузького слова *covenant, convenant* “*agreement, pact, promise*” («угода, пакт, обіцянка»), від латинського *convenire* “*come together; unite; be suitable, agree*” («збиратись, об'єднатися; бути придатним, домовитись»), від протоіндоєвропейського кореня **gwa-* “*to go, come*” [19] («йти, приходити»). Семантика аналізованої лексичної одиниці вербалізує когнітивну ознаку «обіцянка за взаємною згодою».

Лексема *compact* має ЛСВ “*an agreement between countries or people*” [20] («угода між людьми або країнами»). Вона має латинське походження – *compactus* “*to fasten together, construct*” («з'єднувати щось, конструювати»). Етимон має префікс *com* “*with, together*” («з, разом») + *pacisci* “*to covenant, contract*” [19] («заключати договір, контракт») Він, у свою чергу, походить від протоіндоєвропейського кореня **pag-* “*to fasten*” («скріпляти»). Лексична одиниця актуалізує класифікаційну ознаку «угода» в англійськомовній категорії DUTY.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз етимології вербалізаторів дозволив встановити, що основу внутрішньої форми категорії DUTY в англійській мові складають класифікатори «утримання чогось подалі від реципієнта» (*duty*), «виробничо-направлена дія» (*office*), «багаторазова вимога зробити щось у відповідь» (*requirement*), «перебування на чомусь» (*incumbency*), «зв'язаність», «гарантія виконання» (*pledge*), «обіцянка за взаємною згодою» (*covenant*), «угода» (*compact*). Отже, можна дійти висновку, що англійськомовна категорія DUTY / ОБОВ'ЯЗОК осмислюється у свідомості мовців як необхідність зробити що-небудь, як результат обіцянки, угоди, або повноважень займаної посади, а також гарантія такої дії. При цьому дія в контексті реалізації аналізованої категорії осмислюється як відновлення «рівноваги», коли те, що людина має зробити, концептуалізується «як утримання такої необхідної дії далеко від пацієнса», а отже, категорія обов'язку осмислюється як необхідність припинення такого роду «утримання» та вчинення відповідної дії (за домовленістю, обіцянкою, угодою, відповідно до посади тощо). **Перспективою** подальших досліджень може стати виявлення базових класифікаторів інших етичних категорій через висвітлення внутрішньої форми їх номінативних засобів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голянич М. І. Внутрішня форма слова і дискурс : монографія. Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. 296 с.
2. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / пер. с нем. 2-е изд. Москва : Наука, 1989. 314 с.
3. Кубрякова Е. С. Об установках когнитивной науки и актуальных проблемах когнитивной лингвистики. *Вопросы когнитивной лингвистики*. Москва, 2004. № 1. С. 6–17.
4. Лазарович О. М. Концептуалізація світу та лінгвістичні засоби її вираження у споріднених мовах. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. Івано-Франківськ, 2012. №2 (18). С. 35–41.
5. Лебедівна О. Я. Походження і розвиток лексеми ЛИС в історії української мови. *Магістеріум. Мовознавчі студії*. Київ, 2014. Вип. 57. С. 44–47.
6. Лосев А. Ф. Знак. Символ. Миф. Москва : МГУ, 1982. 479 с.
7. Ніколаєва Н. М. Етимологія лексем на позначення кольору. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. Луцьк, 2012. № 6. С. 224–229. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnuffm_2012_6_54.
8. Попова З. Д. Когнитивная лингвистика. Москва : Восток-Запад, 2007. 314 с.
9. Потебня А. А. Мысль и язык : полное собрание сочинений. Одесса : Госиздат Украины, 1922. Т. 1. 1922. 188 с.
10. Радченко О. А. Язык как мирозидание. Лингвофилософская концепция неогумбольдтианства. Москва : Едиториал УРСС, 2005. 312 с.
11. Середницька А. Я. Відмінності між мовною та концептуальною картинами світу з погляду сучасного мовознавства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. Одеса, 2016. № 21. Т. 1. С. 69–71.
12. Снитко Е. С. Внутренняя форма номинативных единиц. Львов : Свит, 1990. 188 с.
13. Стернин И. А. Лексическое значение слова в речи. Воронеж : Изд-во Воронежского университета, 1985. 172 с.
14. Evans V. *Cognitive linguistics: An Introduction*. Edingburg : Edinburgh University Press, 2006. 830 p.
15. Sapir E. *Selected Writings of Edward Sapir in Language, Culture and Personality*. Berkeley : University of California Press, 1949. 617 p.
16. Weisgerber L. *Vom Weltbild der deutschen Sprache I Halbband: die Inhaltbezogene Grammatik*. Düsseldorf : Padagogischer Verlag Schwann, 1953. 267 s.
17. Whorf B. L. *Language, Thought and Reality : Selected Writings by Benjamin Lee Whorf*. Cambridge : MIT Press, 1956. 290 p.
18. Collins English Dictionary. New York : Harper Collins Publishers, 2006. 8th Edition. URL : <https://www.collinsdictionary.com/>.
19. Etymology dictionary. URL : <https://www.etymonline.com>.
20. Longman Dictionary of Contemporary English. URL : <http://www.ldoceonline.com/>.
21. Oxford Learner's Dictionaries. URL : <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>.

REFERENCES

1. Holyanych, M. I. (2007). Vnutrishnya forma slova i dyskurs : monohrafiya [Internal word form and discourse: monograph]. Ivano-Frankivsk: Publishing and Design Department of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University [in Ukrainian]
2. Gumboldt, V. fon. (1989). Izbrannyye trudy po yazykoznaniiyu [Selected works on linguistics] Moscow: Science [in Russian]
3. Kubryakova, Ye. S. (2004). Ob ustanovkakh kognitivnoy nauki i aktualnykh problemakh kognitivnoy lingvistiki [On the attitudes of cognitive science and current problems of cognitive linguistics]. Moscow: Indrik [in Russian]
4. Lazarovych, O. M. (2012). Kontseptualizatsiya svitu ta lnhvistychni zasoby yiyi vyrazhennya u sporidnennykh movakh [Conceptualization of the world and linguistic means of its expression in related languages]. Ivano-Frankivsk: Prykarpattya Bulletin of NTSh [in Ukrainian]
5. Lebedivna, O. YA. (2014). Pokhodzhennya i rozvytok leksemy LYS v istoriyi ukrayinskoyi movy [Origin and development of the lexeme LIS in the history of the Ukrainian language]. Kyiv: Magisterium [in Ukrainian]
6. Losev, A. F. (1982). Znak. Simvol. Mif [Sign. Symbol. Myth]. Moscow: Moscow State University [in Russian]
7. Nikolayeva, N. M. (2012). Etymolohiya leksem na Poznachennya koloru [Etymology of lexemes to denote color]. Lutsk: Scientific Bulletin of Volyn National University named after Lesya Ukrainka [in Ukrainian]
8. Popova, Z. D. (2007). Kognitivnaya lingvistika [Cognitive linguistics]. Moscow: East-West [in Russian]
9. Potebnya, A. A. (1922). Mysl i yazyk : polnoye sobraniye sochineniy [Thought and language: complete collection of works]. Odessa: State Publishing House of Ukraine [in Russian]
10. Radchenko, O. A. (2005). Yazyk kak mirosozidaniye. Lingvofilosofskaya kontseptsiya neogumbol'dtianstva [Language as the creation of the world. Linguo-philosophical concept of neo-Humboldtianism]. Moscow: Editorial URSS [in Russian]

11. Serednytska, A. Ya. (2016). Vidminnosti mizh movnoyu ta kontseptual'noyu kartynamy svitu z pohlyadu suchasnoho movoznavstva [Differences between linguistic and conceptual pictures of the world in terms of modern linguistics]. Odessa: Scientific Bulletin of the International Humanities University [in Ukrainian]
12. Snitko, Ye. S. (1990). Vnutrennyaya forma nominativnykh yedynits [Internal form of nominative units]. Lviv: Svit [in Russian]
13. Sternin, I. A. (1985). Leksicheskoye znacheniye slova v rechi [Lexical meaning of the word in speech]. Voronezh: Voronezh University Publishing House [in Russian]
14. Evans, V. (2006). Cognitive linguistics: An Introduction. Edingburg: Edinburgh University Press
15. Sapir, E. (1949). Selected Writings of Edward Sapir in Language, Culture and Personality. Berkeley: University of California Press
16. Weisgerber, L. (1953). Vom Weltbild der deutschen Sprache I Halbband: die Inhaltbezogene Grammatik [From the worldview of the German language I half volume: the content-related grammar]. Düsseldorf: Padagogisher Verlag Schwann [in German]
17. Whorf, B. L. (1956). Language, Thought and Reality: Selected Writings by Benjamin Lee Whorf. Cambridge: MIT Press
18. Collins English Dictionary. New York: Harper Collins Publishers, 2006. 8th Edition. URL : <https://www.collinsdictionary.com/>
19. Etymology dictionary. URL: <https://www.etymonline.com>
20. Longman Dictionary of Contemporary English. URL: <http://www.ldoceonline.com/>
21. Oxford Learner's Dictionaries. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

THE VERBALIZERS OF THE ENGLISH- ETHICAL CATEGORY DUTY / RESPONSIBILITY ETYMOLOGICAL MOTIVATION

Veremchuk Eldar Oleksandrovyh

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the English Philology Department

Zaporizhzhia National University,

Str. Zhukovsky, 66a, Zaporizhzhia, Ukraine

The article analyzes the objectivization peculiarities in the English-language category DUTY through the linguocognitivism prism. The internal word form role in the categorization research processes, the reality classification, and their consolidation results by language is highlighted. The etymological scientific value and analysis is substantiated. In the fact, it consists of the internal form and lexical units which are a kind of language energy, which influences its speakers on a subconscious level and embodies the historical and cultural people's memory. The internal form is defined as the language memory elements, which are revealed through preservation the object features. Parallels are drawn with the linguistic relativity theory and with some other relevant linguistic concepts. The separate research attention is focused on the etymological, cognitive analysis and the main verbalizers analyzed category, which on the analysis basis lexicographic sources includes duty, office, requirement, incumbency, pledge, oath, covenant, compact. Etymological analysis allowed to establish the primary classificational features (classifiers) that form the internal analyzed category form. The verbalizers semantics analysis in modern language allowed to trace their evolution through the synchrony and diachrony prism. The relationship between modern and etymological lexical-semantic variants in the verbalizers semantics is explained by the human metaphorical thinking features, when the consequence is associated with the cause or the need with its solution. It has been established that the English-language category DUTY is interpreted in the speakers' minds as the need to do something as a promise result, agreement or based on the position authority, as well as a guarantee of such action. In this context, the action in the implementation analyzed category context is understood as the restoring "balance" when what a person has to do is conceptualized "as keeping such a necessary action away from the patient", and therefore, the duty category is understood as the need to stop this by taking the appropriate action (according to agreement, promise, in accordance with the position, etc.)

Key words: *reality categorization, category, classifier, etymon, internal form.*